

СТРУКТУРУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ ЧЕРЕЗ ОФШОРНІ ЮРИСДИКЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗМІНИ ГЛОБАЛЬНИХ ПРАВИЛ ОПОДАТКУВАННЯ

**ДЕМЧЕНКО Марія Юрівна - корпоративний юрист, незалежний експерт,
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені
Тараса Шевченка**

<https://orcid.org/0009-0000-2270-8120>

УДК 343.9-053.6:004.056.55:351.746(477)

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.43>

У сучасних умовах глобальної економіки структура міжнародних компаній зазнає суттєвих змін у відповідь на нові правила оподаткування, зокрема ініціативи Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо боротьби з ухиленням від сплати податків (BEPS) та впровадження глобально-го мінімального податку. Традиційне використання офшорних юрисдикцій як інструменту податкової оптимізації втрачає податкову ефективність через посилення регулювання.

Метою цього дослідження є аналіз сучасних підходів до структурування міжнародних компаній через офшорні юрисдикції, оцінка їхньої ефективності та ризиків у контексті нових глобальних податкових правил. Дослідження спрямоване на пошук альтернативних моделей корпоративного структурування, які забезпечують баланс між податковою ефективністю та дотриманням вимог міжнародного регулювання.

Для досягнення мети дослідження використано комплексний підхід до аналізу сучасних тенденцій у сфері міжнародного податкового планування. Зокрема, застосовано такі методи, як порівняльний аналіз, який дав можливість оцінити особливості різних офшорних юрисдикцій та їхню відповідність новим міжнародним податковим нормам; системний аналіз, застосований для вивчення впливу глобальних податкових реформ на структурування міжнародних компаній; емпіричні методи, що ґрунтуються на аналізі статистичних даних щодо використання офшорних компаній у міжнародному бізнесі та

впливу нових регуляторних норм на корпоративні структури.

У статті розглянуто правове регулювання діяльності офшорних компаній, а саме їхні особливості, механізми функціонування та вплив на глобальну економіку. Проаналізовано світову практику боротьби з офшоризацією економік, зокрема заходи для підвищення прозорості фінансових операцій та обмеження використання офшорних схем.

На основі аналізу глобальних трендів запропоновано можливі напрями подальшого реформування системи регулювання офшорних юрисдикцій у контексті міжнародної податкової політики.

Ключові слова: бізнес, дослідження, ефективність, операції, капітал, офшорні юрисдикції, податкове законодавство, деофшоризація.

Постановка проблеми

Попри суттєві зміни в глобальному податковому регулюванні, низка важливих питань, пов'язаних із впливом глобалізації на міжнародний офшорний бізнес, залишається відкритою. Одним з основних аспектів є необхідність подальшого дослідження ефективності міжнародних механізмів регулювання, спрямованих на обмеження використання офшорних структур для ухилення від оподаткування та фінансових зловживань.

Хоча в боротьбі з нелегальними фінансовими потоками досягнуто певних успіхів, у тому числі завдяки автоматичному обміну податковою інформацією та посиленню

контролю за кінцевими бенефіціарами, проблема забезпечення прозорості діяльності в офшорних юрисдикціях залишається актуальною. Важливим викликом є також пошук балансу між необхідністю захисту бізнес-інтересів, підтримкою міжнародної конкурентоспроможності компаній та боротьбою з відмиванням грошей.

Крім того, нові економічні реалії, такі як цифровізація та автоматизація фінансових операцій, можуть суттєво змінити роль офшорних зон у глобальній фінансовій системі. У відповідь на глобалізаційні процеси з'являються нові юридичні та економічні моделі, і їхній вплив на міжнародне податкове планування потребує додаткового дослідження.

Глобальні зусилля щодо обмеження агресивного податкового планування спричиняють зміну підходів до структурування міжнародного бізнесу. Одним із визначальних чинників цього процесу є ініціативи ОЕСР, зокрема План дій BEPS, спрямований на запобігання штучному переміщенню прибутків у низькоподаткові юрисдикції та розмиванню податкової бази. У цьому контексті постає питання про вплив цих змін на вибір компаніями юрисдикцій для ведення бізнесу, а також про те, які механізми податкової оптимізації залишаються доступними в нових умовах.

Зміни у світовій податковій політиці змушують компанії шукати баланс між зменшенням податкового навантаження та дотриманням щораз вищих вимог до фінансової прозорості. Зокрема, запровадження автоматичного обміну податковою інформацією (CRS – Common Reporting Standard) та посилення контролю за кінцевими бенефіціарами ускладнюють використання традиційних офшорних схем.

Стан дослідження проблеми

У сучасній економічній науці питання використання офшорних юрисдикцій активно обговорюється, проте більшість наявних публікацій має практичний характер, а не ґрунтується на науково-теоретичному аналізі. Значна їхня частина фактично є маркетинговими матеріалами компаній, що займаються реєстрацією та продажем

офшорних структур. Водночас наукових досліджень, які б комплексно розглядали цю проблему в контексті змін глобального податкового регулювання, все ще недостатньо.

Останні зміни в міжнародному податковому законодавстві створюють нові виклики для традиційних офшорних центрів, таких як Кайманові, Британські Віргінські Острови, Сейшели тощо. Деякі з них уже адаптуються до нових реалій, переглядаючи свої податкові режими та посилюючи фінансову прозорість, тоді як інші ризикують втратити свою привабливість для міжнародного бізнесу. У межах дослідження проаналізовано, які юрисдикції можуть залишитися конкурентоспроможними для структурування компаній у майбутньому та які адаптивні стратегії можуть використовувати міжнародні корпорації.

Одним із головних чинників, що спонукає компанії до використання офшорних структур, є високий рівень оподаткування в національних юрисдикціях порівняно з офшорами. Крім того, офшорні зони часто використовуються для ухилення від податків і відмивання коштів. Глобалізація, лібералізація економічних відносин, розвиток відкритих ринків і вільний рух капіталу сприяли активному використанню офшорних механізмів у національних та світових економіках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичні та практичні аспекти використання офшорних юрисдикцій для легалізації доходів сумнівного походження, особливості податкових систем та спеціальних податкових режимів стали предметом досліджень багатьох учених. У вітчизняній юридичній науці представлено низку досліджень, присвячених правовому регулюванню офшорних зон, зокрема в контексті міжнародного приватного та інвестиційного права. Вагомий внесок у вивчення цього питання зробили такі дослідники, як Т. Васильців, С. Войцехівська, Н. Давиденко, А. Денисова, І. Кондрат, М. Копитко, О. Лебідь, О. Левицька, З. Луцишин, С. Папірник, О. Чуркіна, Д. Шевчук, І. Товкун, Ю. Уманцов, Н. Южаніна та інші.

Окрему увагу в науковій літературі приділено впливу глобалізаційних процесів на міжнародний офшорний бізнес. У численних дослідженнях розглянуто економічні, правові та соціальні наслідки глобалізації для функціонування офшорних компаній, а також трансформації їхньої структури у зв'язку з інтеграцією національних економік у світовий ринок. Попри значний обсяг наукових праць, питання впливу глобалізації на офшорний бізнес залишається актуальним, оскільки постійні зміни в міжнародному економічному середовищі, державній політиці та правових механізмах зумовлюють подальший розвиток цієї сфери.

Метою статті є аналіз функціонування міжнародних компаній через офшорні юрисдикції в умовах змін глобального податкового регулювання, визначення ролі офшорного бізнесу в міжнародних економічних відносинах, його оцінка як економічного явища та інструменту та дослідження позитивних і негативних аспектів.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання:

- дослідити сучасні тенденції в структуруванні міжнародних компаній через офшорні юрисдикції, враховуючи зміни у світовій податковій політиці;
- проаналізувати вплив глобальних реформ оподаткування, зокрема ініціатив ОЕСР (BEPS, глобальний мінімальний податок), на використання офшорних юрисдикцій та визначити можливі стратегії адаптації бізнесу до нових регуляторних умов;
- виявити ефективні механізми податкового планування, доступні для міжнародних компаній у сучасному регуляторному середовищі;
- оцінити перспективи та спрогнозувати майбутні зміни у сфері офшорних фінансів, зокрема роль офшорних юрисдикцій у світовій економіці в умовах податкової прозорості.

Наукова новизна дослідження полягає у всебічному аналізі основних проблем правового регулювання офшорних юрисдикцій, порівняльному дослідженні правових моделей, що лежать в основі нормативної

бази офшорних держав, а також визначенні ролі міжнародних інституцій у формуванні правових механізмів регулювання діяльності офшорних зон.

У межах дослідження здійснено аналіз впливу змін у регуляторному середовищі на структуру офшорних компаній, оцінено їхню подальшу спроможність функціонувати як інструмент податкового планування, а також розглянуто альтернативні стратегії, які можуть бути застосовані міжнародними корпораціями для оптимізації їхньої діяльності в умовах оновлених нормативних вимог.

Виклад основного матеріалу

Розвиток сучасного бізнесу тісно пов'язаний із процесами глобалізації економіки, що сприяє вільному руху капіталу та лібералізації іноземних інвестицій, відкриваючи широкі можливості для дослідження офшорного підприємництва. Мета створення офшорних зон може суттєво відрізнитися залежно від рівня економічного розвитку держави, особливостей її соціально-економічного середовища та інших чинників.

Термін «офшор» походить від англійського *offshore* – «поза берегом» і використовується для позначення фінансових центрів або територій, що залучають іноземний капітал завдяки спеціальним податковим та адміністративним преференціям. Такі юрисдикції нерідко називають «фінансовими оазисами» для бізнесу [1].

Офшорними зонами (юрисдикціями) вважаються країни або окремі території, на яких законодавчо передбачено суттєві податкові пільги для певних типів компаній, власниками яких є нерезиденти. У таких зонах, як правило, знижено або повністю відсутні вимоги до ведення бухгалтерського обліку та аудиту, а також значно пом'якшено митні й торговельні обмеження.

Основними перевагами офшорних компаній є спрощена процедура реєстрації, мінімальні адміністративні витрати, гнучка система управління та знижені вимоги до звітності. Для них характерна мінімальна кількість директорів та акціонерів, а вимоги щодо фінансової звітності, надання інформації про рахунки та річний прибуток,

як правило, відсутні або незначні. Додатковими перевагами офшорних юрисдикцій є відсутність валютного контролю, сприятливе корпоративне законодавство, спеціальні правові механізми для стимулювання розвитку офшорного сектору та високий рівень конфіденційності.

Офшорні зони зазвичай поділяються на дві основні категорії: з повною та податковою офшоризацією:

1. Повна офшоризація передбачає звільнення від обов'язкової звітності та сплату мінімальних податків або фіксованих сум. У деяких зонах підприємці можуть навіть повністю уникнути податкових зобов'язань. До таких юрисдикцій належать Домініка, Кіпр, Британські Віргінські острови, Беліз, Сейшели, Федерація Сент-Кітс і Невіс.

2. Податкова офшорна зона передбачає знижені ставки податків, але з обов'язковим веденням обліку та складанням звітності. До цієї групи входять Гонконг, Шотландія, Панама. Також існують «податкові оазиси» (Free zone), розміщені в межах країни (наприклад, ОАЕ) [2].

За різними оцінками, на сьогодні у світі налічується близько 50 офшорних зон. У таких юрисдикціях зосереджено приблизно 9,8 % усіх фінансових ресурсів планети. Сукупний обсяг коштів, що перебувають в офшорних зонах, може сягати 32 трлн доларів США, що перевищує сукупний ВВП США та Японії.

Зазвичай офшорні компанії реєструються в невеликих острівних державах із відносно низьким рівнем власного економічного розвитку, проте з високою політичною ста-

Таблиця 1

Особливості офшорних зон за класифікаційними ознаками

Група	Характеристика та принципи ведення бізнесу
Офшори першої групи: Багами, Панама, Британські Віргінські острови	Реєстрація офшорних компаній у спеціальних юрисдикціях дає можливість значно знизити податкове навантаження, а також зменшити витрати на податки та збори при здійсненні операцій на валютних і фондових ринках. У вартість створення офшорної компанії зазвичай входить мінімальний сервіс, необхідний для адміністративного обслуговування, наприклад, ведення документації секретарськими бюро. Процес реєстрації офшорів займає близько двох тижнів. Висока анонімність таких структур забезпечує значний рівень конфіденційності, однак це може негативно впливати на рівень довіри партнерів. Авторитетні організації часто скептично ставляться до співпраці з такими компаніями
Офшори другої групи: Сейшели, Ірландія, Гібралтар	Офшорні юрисдикції другої групи забезпечують підприємцям ширші можливості для співпраці з респектабельними контрагентами, демонструючи вищий рівень прозорості та дотримання міжнародних стандартів. Незалежно від вимог щодо звітності в конкретній офшорній зоні (деякі юрисдикції зобов'язують подавати звіти, тоді як інші цього не вимагають), інформація про компанії та їхніх власників обов'язково реєструється. Завдяки цьому офшори другої групи мають більшу довіру, оскільки містять перевірені дані про керівний склад компаній
Офшори третьої групи: Кіпр, США, Великобританія	Ці території лише формально вважаються офшорами. Наприклад, США надає нерезидентам країни можливість не сплачувати федеральні податки з прибутків, що не пов'язані з діяльністю в країні, однак при порушенні вимог статус офшору втрачається. У Великобританії дозволено створювати офшорні ланцюги. Однією з популярних схем є відкриття компанії в Англії, а філії для здійснення операцій – на Кіпрі. Кіпр є особливо привабливим для відкриття офшорів завдяки відсутності подвійного оподаткування компаній

Джерело: складено автором на основі [3]

більністю. До таких юрисдикцій належать Багамські та Британські Віргінські Острови, Вануату, Сейшельські Острови, Беліз, Панама, Домініка, Сент-Вінсент і Гренадини (табл. 1).

Упродовж 40 років функціонування фінансового сектору Багамських островів ця юрисдикція досягла значних успіхів у сфері офшорного банкінгу, страхування та транспортних послуг. Розвиток офшорного центру сприяв економічному та інфраструктурному зростанню країни, а також підвищенню рівня зайнятості населення. Офшорні фінансові послуги становлять близько 12 % ВВП країни, що робить Багамські острови однією з десяти держав із найбільш розвиненим банківським сектором у світі [4].

Офшорні юрисдикції відіграють важливу роль у глобальній фінансовій системі, забезпечуючи сприятливі умови для ведення бізнесу, інвестування та захисту активів.

Британські Віргінські острови є однією з провідних офшорних зон, що пропонує широкий спектр фінансових послуг, зокрема управління капіталом, захист активів і створення заощаджень. Завдяки вигідному податковому режиму та високому рівню конфіденційності ця юрисдикція сприяє оптимізації податкового навантаження та гарантує надійний захист як особистих, так і корпоративних активів. У контексті сучасної нестабільності світової економіки ці переваги роблять Британські Віргінські острови привабливим міжнародним фінансовим центром.

Завдяки сприятливому стратегічному розташуванню Кіпр став важливим вузлом для експортерів із Північної Африки та Близького Сходу. Відсутність обмежень на інвестиції як для резидентів Європейського Союзу, так і для нерезидентів сприяє його популярності серед міжнародних компаній, що прагнуть диверсифікувати свої активи та розширити ринки збуту [4].

Панама набула значення як офшорна зона значною мірою завдяки будівництву Панамського каналу, який істотно спростило міжнародну торгівлю між Америкою та іншими регіонами світу. Подальший розвиток Панами як фінансового центру було зумовлено підписанням угод про вільну

торгівлю з США та країнами Карибського басейну, а також розширенням економічного співробітництва з Європейським Союзом [4]. Уже в середині 2000-х років ЄС став основним інвестором у панамську економіку, що сприяло закріпленню її статусу як одного з провідних міжнародних фінансових центрів.

Швейцарія традиційно асоціюється з високим рівнем банківської конфіденційності, стабільною фінансовою системою та ефективним механізмом захисту активів, що зробило її однією з найавторитетніших офшорних юрисдикцій. Важливими факторами економічного успіху є стратегічне географічне положення країни, розміщення на території регіональних штаб-квартир провідних європейських і американських компаній, а також науково-дослідних центрів і виробничих підприємств. Як зона вільної торгівлі, Швейцарія виконує роль основного фінансового й торговельного вузла для компаній, що прагнуть інтегруватися в європейські ринки [4].

Офшорна юрисдикція острова Мен демонструє стабільне економічне зростання на рівні 8–10 % щорічно. Основними секторами економіки тут є гральний бізнес, комерційна діяльність, кінематографічне виробництво, реєстрація повітряних суден та екологічні технології. Високорозвиненими також залишаються туризм і банківська справа.

Основною перевагою офшорних зон є сприятливе податкове середовище, що створює оптимальні умови для ведення бізнесу та його міжнародної експансії. Відсутність або мінімізація податкових зобов'язань дає можливість компаніям збільшувати прибутки, скорочуючи витрати на сплату податків. Наприклад, базова ставка корпоративного податку в Україні становить 18 %, тоді як на Кіпрі – 10 % [5].

Додатковою перевагою офшорних юрисдикцій є можливість відкриття банківських рахунків у фінансово розвинених країнах.

В умовах глобалізації також поширеним є використання так званих «чужих» офшорних компаній – спеціально створених структур, які надають послуги експортерам для оптимізації податкового навантаження при

здійсненні міжнародних торговельних операцій.

Застосування офшорних схем може мати як легітимну мету оптимізації оподаткування, так і використовуватися для ухилення від сплати податків. Наприклад, у випадку реалізації продукції офшорній компанії за заниженими цінами (нижче собівартості) підприємство не лише отримує відшкодування податку на додану вартість, а й знижує оподатковуваний прибуток, що може призвести до формування штучного збитку та уникнення податкових зобов'язань.

Окрім експортної моделі, поширеними є й інші схеми використання офшорних юрисдикцій. Зокрема, агентська схема передбачає, що компанія-резидент певної країни виконує роль агента офшорної фірми, здійснюючи господарські операції від власного імені, але за кошти офшорного підприємства. У такому випадку агентська компанія офіційно отримує комісійну винагороду (як правило, 5 % від загальної суми угоди) та сплачує податки лише з цього доходу, тоді як основний прибуток надходить на рахунки офшорної компанії. Однак важливим обмеженням є те, що бенефіціари агентської компанії та офшорної структури не повинні збігатися, інакше така діяльність може бути кваліфікована як ухилення від оподаткування [6].

Ще однією поширеною схемою є лізингова модель, що використовується для придбання виробничого обладнання за кордоном. У цьому випадку офшорна компанія купує обладнання та передає його в лізинг підприємству-резиденту, яке сплачує лізингові платежі. Ці платежі формально зараховуються як відсотки за кредитом, що спрямовуються до офшорної юрисдикції, де вони не підлягають оподаткуванню. Таким чином, компанія-резидент зменшує суму оподаткованого доходу в країні своєї реєстрації на обсяг виплачених відсотків, що сприяє мінімізації податкових зобов'язань.

Один із поширених способів використання офшорних юрисдикцій – передача активів до інвестиційного фонду. Така схема активно застосовується компаніями Європейського Союзу. У цьому випадку власники

капіталу розміщують кошти в спеціальних субфондах, що функціонують в офшорних зонах. При цьому портфель активів структурується таким чином, щоб жоден інвестор не мав у власності понад 10 % активів фонду [7]. Це дає можливість уникнути офіційного визнання власника активів і кінцевого бенефіціара, що сприяє зменшенню податкового навантаження.

Таким чином, офшорні юрисдикції надають широкий спектр можливостей для податкового планування, зниження оподаткованого прибутку або навіть ухилення від податків і легалізації коштів сумнівного походження. Як наслідок, від таких схем вииграють як компанії (власники активів), так і самі офшорні території, які через залучені капітали нарощують власний валовий внутрішній продукт.

Однак не всі офшорні юрисдикції є однаково надійними, а використання певних схем може нести значні ризики. Юрисдикції з високою репутацією зазвичай вимагають суворішого дотримання міжнародних стандартів, ведення бухгалтерського обліку, проходження обов'язкового аудиту та наявності прозорої документації. Водночас у менш надійних юрисдикціях можуть виникати ризики втрати контролю над активами, витоків конфіденційної інформації або посилення регуляторного тиску міжнародних організацій.

Зважаючи на зростання популярності офшорних юрисдикцій та різних схем їхнього використання, багато країн запроваджують власні списки офшорних зон. Це сприяє посиленню фінансового контролю над суб'єктами господарювання, які взаємодіють із такими юрисдикціями. Основна причина цих заходів полягає в значних втратах бюджету звичайних країн через діяльність офшорних компаній.

Сьогодні глобальний процес офшоризації економіки охопив майже всі держави. За даними Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), щорічно світова економіка втрачає через офшори близько 20 трлн доларів США, що становить приблизно 10 % від загального обсягу світової економіки. У відповідь на це міжнародна спільнота активізувала зусилля для боротьби з офшо-

рами, започаткувавши глобальний процес деофшоризації [8].

Введення глобального мінімального податку на рівні 15 % у межах ініціативи ОЕСР створює нові виклики для офшорних юрисдикцій. Тепер великі транснаціональні компанії, які отримують понад 750 мільйонів євро доходу, не зможуть користуватися низькоподатковими зонами для уникнення сплати податків [9]. Це змушує багато офшорних країн переглянути свою податкову політику та шукати нові способи залучення бізнесу. Деякі юрисдикції вже запроваджують мінімальні ставки податку або пропонують альтернативні механізми, такі як спеціальні інвестиційні програми. Загалом, нові правила сприятимуть підвищенню прозорості міжнародного бізнесу та скороченню схем агресивної податкової оптимізації.

Попри зміни в глобальному оподаткуванні, компанії продовжують використовувати офшорні холдинги для зниження податкового навантаження. Одна з популярних стратегій – створення холдингової компанії в юрисдикції з низьким корпоративним податком, яка володіє частками інших дочірніх компаній по всьому світу. Такі структури дають можливість перерозподіляти прибутки, зменшувати податки на дивіденди та використовувати міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування. Деякі компанії переорієнтовуються на юрисдикції з помірними податковими ставками, але стабільними правовими умовами. Нові податкові правила стимулюють компанії адаптувати свої структури, щоб відповідати вимогам прозорості та регулювання.

Стратегічну роль у міжнародно-правовому регулюванні офшорних механізмів відіграють міжурядові організації, такі як Європейський Союз, ООН та ОЕСР. Вони розробляють стандарти податкової гармонізації з метою зменшення впливу капіталу до офшорних зон [10].

Однією з основних організацій у сфері фінансового моніторингу є Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF – Financial Action Task Force). Цей міжурядовий орган, створений у 1989 році на саміті G-7 у Парижі, займається

розробкою міжнародних стандартів і впровадженням ефективних заходів для протидії відмиванню грошей, фінансуванню тероризму та іншим загрозам фінансовій безпеці. FATF розробила низку рекомендацій, які стали загальновизнаними міжнародними стандартами, зокрема щодо запобігання розповсюдженню зброї масового знищення.

Таким чином, міжнародна боротьба з офшорами набуває дедалі більшої актуальності, що проявляється у введенні нових регуляторних норм, підвищенні прозорості фінансових операцій та обмеженні можливостей для незаконного ухилення від оподаткування.

Транснаціональні корпорації часто використовують офшорні компанії для оптимізації трансфертного ціноутворення, переміщуючи прибутки до юрисдикцій із низькими податками. Це досягається через завищення витрат на внутрішньогрупові послуги, роялті або ліцензійні платежі. Нові глобальні податкові правила посилюють контроль над такими операціями, змушуючи компанії надавати докази економічної обґрунтованості своїх схем. Організації тепер більше орієнтуються на використання юрисдикцій із прозорими податковими системами, що знижує ризики претензій регуляторів. У результаті трансфертне ціноутворення залишається важливим інструментом податкового планування, але його використання стає більш регульованим.

Міжнародне регулювання офшорного бізнесу та боротьба з недобросовісною податковою конкуренцією здійснюється ОЕСР і FATF через упровадження таких заходів:

- інтеграція до податкових систем країн-учасниць норм, які нейтралізують переваги використання офшорних юрисдикцій, зокрема законодавства щодо контрольованих іноземних компаній (КІК);
- спрощення механізмів доступу податкових органів до банківських даних і зобов'язання резидентів надавати звітність щодо закордонних фінансових операцій;
- введення до угод про уникнення подвійного оподаткування (УЗПО) положень про обмін інформацією, співпрацю податкових органів та відмову від укладання угод із країнами, які класифікуються як «податкові

притулки» для відмивання незаконних коштів;

- розробка принципів ефективного адміністрування податків.

Аналізуючи міжнародний досвід у сфері деофшоризації економіки, варто відзначити концепцію контрольованих іноземних компаній (CFC – controlled foreign company), спрямовану на мінімізацію ухилення від оподаткування через офшорні структури. Суть цього підходу полягає в тому, що прибуток іноземної компанії, яка перебуває під контролем резидентів певної країни, вважається доходом самого резидента для цілей оподаткування. Внаслідок цього пряме використання офшорних компаній для акумулювання доходів за кордоном не дає можливості їхнім власникам уникати сплати податків у країні їхнього проживання.

Сучасні податкові правила щодо КІК, які є частиною міжнародного плану BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), є ефективним інструментом боротьби з ухиленням від оподаткування через офшорні механізми. Вони містять так звані *antideferral rules* і *anti-avoidance rules*, що встановлюють податкові та контрольні зобов'язання, визначають статус «контролера КІК» і регламентують доходи, які підлягають оподаткуванню.

Ще одним органом, що здійснює вплив на міжнародне регулювання офшорних механізмів, є Рада з фінансової стабільності (Financial Stability Board, FSB). Це глобальна організація, створена країнами Великої двадцятки під час саміту в Лондоні у квітні 2009 року. Головною метою FSB є виявлення недоліків у сфері глобальної фінансової стабільності, а також розробка і впровадження наглядових і регулювальних політик у цій сфері [11].

FSB координує зусилля країн у боротьбі з недобросовісною податковою політикою та вимагає, щоб офшорні юрисдикції дотримувались міжнародних стандартів фінансового регулювання, прозорості та співпраці з урядами країн із високими податками. Якщо офшорні зони не виконують ці вимоги, до них можуть бути застосовані санкції, зокрема вимога повернення фінансової підтримки від МВФ та інших міжнародних фінансових організацій. FSB також розробила

ряд заходів для офшорних юрисдикцій, які сприяють адаптуванню національного законодавства до міжнародних стандартів.

Багато офшорних зон змушені переглядати свою податкову політику через посилення глобальних правил. Наприклад, ОАЕ ввели корпоративний податок у розмірі 9%, зберігаючи при цьому сприятливі умови для бізнесу. Сінгапур, який традиційно пропонував низькі податки, запроваджує додаткові стимули для залучення інвесторів, зокрема спеціальні фонди та програми податкового резидентства. Бермуди та Кайманові острови, які раніше не мали корпоративного податку, зараз розглядають механізми мінімального оподаткування, щоб залишатися конкурентоспроможними [12]. Ці зміни показують, що юрисдикції прагнуть зберегти привабливість для бізнесу, адаптуючись до нових міжнародних стандартів.

Європейський Союз також активно займається регулюванням офшорних механізмів. Серед основних напрямів антиофшорного регулювання в межах ЄС можна виділити:

- уніфікація податкових ставок та оподаткування доходів з-за кордону;
- протидія недобросовісній податковій конкуренції;
- боротьба з відмиванням незаконно отриманих коштів;
- запобігання виведенню капіталів з країн.

Посилення контролю та регулювання офшорних механізмів потребує змін у національних законодавствах. З огляду на це для міжнародної спільноти важливо в найближчому майбутньому розробити законодавчу основу, яка забезпечить контроль фінансових операцій на глобальному рівні. Таке законодавство має передбачити заходи для контролю офшорних механізмів та впровадження фінансових санкцій щодо країн і суб'єктів господарювання, які порушують правила боротьби з відмиванням грошей та ухиленням від оподаткування.

Підсумовуючи, можна зазначити, що в міжнародній спільноті існують різні погляди на офшорні механізми. З одного боку, вони сприяють залученню інвестицій та розвитку економіки країни, з іншого – ство-

рюють умови для відмивання незаконних коштів, ухилення від податків та виведення капіталу. Однак офшорні механізми дають деяким державам та територіям можливість здобувати конкурентні переваги на світовій арені. Завдяки офшорним механізмам міжнародна податкова конкуренція змушує країни реформувати свої податкові системи для стимулювання національного економічного зростання.

Офшорний бізнес постає перед серйозними викликами через глобальну боротьбу з ухиленням від сплати податків. Багато традиційних схем податкової оптимізації поступово втрачають ефективність, що змушує компанії шукати нові підходи. Перспективними напрямками залишаються юрисдикції з помірним оподаткуванням, але стабільною правовою системою та сприятливими умовами для бізнесу. Також зростає інтерес до альтернативних структур, таких як сімейні фонди та трасти, які сприяють забезпеченню фінансової гнучкості. У майбутньому офшорні зони можуть зосередитися на наданні додаткових послуг для міжнародного бізнесу, таких як фінансування, страхування та управління активами, замість простої податкової оптимізації.

Висновки

У глобальному контексті активно проводиться антиофшорна політика, зокрема через численні міжнародні економічні організації, проекти та держави, спрямовані на боротьбу з діяльністю офшорних юрисдикцій. Ця політика тісно пов'язана з жорсткою конкуренцією на міжнародному ринку між країнами з високими податковими ставками та суворими законодавчими механізмами, а також з боротьбою проти відмивання «брудних грошей» і фінансування тероризму. Офшорні юрисдикції створюють серйозні кримінальні загрози через відсутність вимог щодо фінансової звітності, а також інформації про компанії та їхніх власників.

Головною метою держав і міжнародних організацій, що ведуть боротьбу з офшорами, є обмеження можливостей для громадян та юридичних осіб використовувати офшорні компанії для ухилення від сплати податків. Ці організації також прагнуть до

співпраці з офшорними юрисдикціями для забезпечення доступу до інформації про власників і фінансову звітність компаній.

Нині дослідники мають різні погляди на роль офшорних компаній в міжнародному бізнесі. Не можна однозначно стверджувати, що офшорні механізми є виключно негативні. Часто вони виконують позитивну роль, надаючи альтернативу високоподатковим країнам, залучаючи бізнес, сприяючи конкуренції на світовому ринку та запобігаючи створенню податкових монополій.

Скасування офшорних юрисдикцій може призвести до встановлення єдиного високого рівня оподаткування для всіх платників податків, а заборона операцій з офшорами може спотворити фінансові потоки й негативно вплинути на міжнародну торгівлю. Офшорні юрисдикції є важливими механізмами для стимулювання інвестицій та збільшення бюджетних надходжень у депресивних регіонах через розширення податкової бази та зменшення податкового навантаження.

Проте офшорний сектор глобальної фінансової системи стає джерелом криз не лише для світової економіки, а й для економік країн, що розвиваються. Це пояснюється тим, що сучасний офшорний сектор складається з кількох потужних мереж, контрольованих Великобританією та США, які активно співпрацюють.

На сьогодні міжнародні організації, зокрема ОЕСР та FATF, активно займаються розв'язанням проблеми відмивання коштів через офшорні зони. Вони впроваджують ефективні політики боротьби з офшорними механізмами, спрямовані на контроль за виведенням капіталу в офшорні юрисдикції. Ці організації пропонують зміни до національних законів, укладання податкових угод, обмін фінансовою інформацією між країнами та посилення міжнародної співпраці для протидії незаконному відмиванню грошей.

Література

1. Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. Л. К. Воронової. 2-е вид., переробл. і доповн. Київ : Алерта, 2011. 558 с.

2. Коңдрат І. Ю., Папірник С. Є. Офшорні фінансові центри: особливості функціонування та вплив на вітчизняну й світову економіку. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 37.

3. Лебідь О. В. Особливості діяльності офшорних зон та їх роль у системі світових фінансових центрів. *Бізнес Інформ*. 2019. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_11_40 (дата звернення: 28.02.2025).

4. Луцишин З. Офшорні фінансові центри у глобальному русі капіталів. *Міжнародна економічна політика*. 2019. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Мер_2019_2_5 (дата звернення: 21.02.2025).

5. Сучасний стан розвитку офшорного бізнесу в світі. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/128/110> (дата звернення: 28.02.2025).

6. Васильців Т. Г., Левицька О. О., Василечко Н. В. Удосконалення інституціонального забезпечення державної політики протидії ухиленню від сплати податків з використанням офшорних юрисдикцій в Україні. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 17–22.

7. Денисова А. В., Гданов І. Р. Адміністративно-правові основи забезпечення національної безпеки держави. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 6(1). С. 141–146. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvppr_2020_6\(1\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvppr_2020_6(1)_27) (дата звернення: 26.02.2025).

8. Копитко М. І. Використання офшорних зон як спосіб ухилення від оподаткування. *Вчені записки університету «КРОК». Серія: Економіка*. 2021. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzuk_2021_1_9 (дата звернення: 21.02.2025).

9. Луцишин З., Фролова Т., Южаніна Н., Мазур М., Перебийніс Д. Сучасна офшоризація бізнесу у конструкті національної фіскальної безпеки. *Міжнародна економічна політика*. 2019. Вип. 1(30). С. 70–112. URL: http://iejjournal.com/journals/30/2019_4_Yuzhanina_Mazur_Perebyinis.pdf (дата звернення: 21.02.2025).

10. Леган І. М., Супрунова І. В. Офшорні юрисдикції як інструмент тінізації економіки та транснаціональної злочинності.

Право та державне управління. 2021. № 2. С. 133–139. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.2.20> (дата звернення: 28.02.2025).

11. Процес деофшоризації в умовах світової глобалізації. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/6.pdf (дата звернення: 28.02.2025).

12. Давиденко Н. М., Войцехівська С. І. Офшоризація економіки в контексті забезпечення фінансової безпеки України. *Підприємництво та інновації*. 2022. Вип. 22. С. 67–72. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/22> (дата звернення: 21.02.2025).

13. Макаренко М., Іванова Л. Сучасні офшорні юрисдикції: можливості і переваги для бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 32. С. 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-39> (дата звернення: 21.02.2025).

14. Масюк В. О. Офшорні зони: правові та фінансові аспекти діяльності. *Матеріали 2-ї Міжнародної наук.-практ. онлайн конф. «Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії розвитку України»*. 2021.

15. Товкун І. М. Особливості правового регулювання діяльності офшорних компаній в умовах деофшоризації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 3. С. 102–106.

Demchenko M.

STRUCTURING OF INTERNATIONAL COMPANIES THROUGH OFFSHORE JURISDICTIONS IN THE CONTEXT OF CHANGES IN GLOBAL TAXATION RULES

In today's global economy, the structure of international companies is undergoing significant changes in response to new taxation rules, in particular, the initiatives of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) to combat tax evasion (BEPS) and the introduction of the global minimum tax. The traditional use of offshore jurisdictions as a tax optimisation tool is losing its tax efficiency due to increased regulation.

The purpose of this study is to analyse current approaches to structuring international companies through offshore jurisdictions, assessing their effectiveness and risks in the context of new global tax rules. The study is

aimed at finding alternative models of corporate structuring that strike a balance between tax efficiency and compliance with international regulations.

To achieve the research objective, a comprehensive approach to analysing current trends in international tax planning was used. In particular, the author uses such methods as comparative analysis, which made it possible to assess the peculiarities of various offshore jurisdictions and their compliance with the new international tax rules; system analysis, which was used to study the impact of global tax reforms on the structuring of international companies; empirical methods based on the analysis of statistical data on the use of offshore companies in international business and the

impact of new regulatory rules on corporate structures.

The article examines the legal regulation of offshore companies, namely their features, mechanisms of operation and impact on the global economy. The author analyses the global practice of combating offshoring of economies, in particular, measures to increase transparency of financial transactions and limit the use of offshore schemes.

Based on the analysis of global trends, the author suggests possible directions for further reforming the system of regulation of offshore jurisdictions in the context of international tax policy.

Keywords: business, research, efficiency, operations, capital, offshore jurisdictions, tax legislation, deoffshorisation.